

Karmaşıklık dediğimiz şey insanların zihninin sınırlı olmasından ileri geliyor, *az sayıda kural* tutabiliyoruz kafamızda ve bunlara sığmayan olaylara *karmaşık* diyoruz. Bir olayın elli sebebi varsa, bu elli sebebin hepsini saymak ve derecelendirmek mümkün değilse, *karmaşık* diyoruz.

Karmaşık demek insanları susturmuyor tabii, konuşmaya devam ediyoruz, *başat sebebi şudur, budur, odur...* Susmak mümkün değil, konuşmaya devam etmek için bir olayın gaip elli sebebi arasında en konuşulabilecek olanı bulup anlatmaya başlıyoruz: *Olayın asıl sebebi şudur.*

AKP neden kaybetti, CHP neden kazandı, faizler neden yükseldi, Trump nasıl başkan oldu ve sair... Bu gibi olayların ileriye dönük tahminleri hemen hiç doğru çıkmıyor, şu an Trump bir sonraki seçimleri kazanır gibi görünüyor ama oyun sadece Trump'ın oyunu değil, karşısına çıkacak rakipler de mühim ve bu gibi tahminler son güne kadar değişebilecek zeminlerde. *Bir şeyler olur* ve bütün zemin değişir. Geriye dönük analizini bile yapmanın imkanı yoksa, ileriye dönük *tahmin* yapmak ne kadar mümkün?

Ama insanlar susmak ve *bilmiyorum* demek istemez. Adın bir defa *siyasi uzmana* veya *futbol uzmanına* çıkmış. Nasıl olur da tahmin yapmazsın? Herkes yapıyor, senin de bir şeyler söylemen lazım, değil mi?

Uzmanlığın zor kısmı bu olmalı: Nefsine *bilmediğini* kabul ettirebilmek, çünkü insanlara bildiğini söylemek zorunda kalırken, bir yandan da zeminin belirsiz olduğunu unutmamak. Bilinebileceklerin az olduğunu ve bunların da bir kısmını bilmediğimizi kabul etmek. Bilmemek zor değil, bilmediğini bilmek zor.